

Beräkning av sjukpenning för föräldralediga som är arbetslösa

Försäkringskassans ställningstagande

En sjukskriven försäkrad som är föräldraledig och arbetslös ska inte få sin sjukpenning begränsad i enlighet med 28 kap. 11 § socialförsäkringsbalken (SFB). Detta gäller under förutsättning att den försäkrade annars skulle ha fått föräldrapenning för den period hen blir sjuk.

Ställningstagandet gäller endast i fråga om sjukpenning och inte andra förmåner. Ställningstagandet avser inte att normera om den försäkrade ska bedömas som arbetslös eller föräldraledig vid bedömningen om rätten till sjukpenning.

Bakgrund och överväganden

Enligt 28 kap. 11 § SFB ska hel sjukpenning begränsas till 543 kronor om dagen till den del den försäkrade är arbetslös (arbetslöshetstaket). Arbetslöshetstaket ska gälla för arbetslösa när de blir sjuka och har rätt till sjukpenning. Av förarbetena framgår att alla arbetslösa försäkrade som blir sjukskrivna principiellt bör behandlas på samma sätt samt att det inom sjukförsäkringen, så långt som möjligt, bör gälla enhetliga regler för alla arbetslösa. Inkomstbortfallet vid sjukdom bör motsvara det inkomstbortfall som uppstår genom att arbetslöshetsersättning inte längre betalas ut. På så sätt knyts ersättningen vid sjukdom närmare till det faktiska inkomstbortfallet som den enskilde har i form av att arbetslöshetsersättning inte betalas ut under sjukperioden (prop. 2002/03:100 s. 176 f. och bet. 2002/03:FiU21 s. 56 f.).

Sjukpenning ska såsom huvudregel kalenderdagsberäknas (28 kap. 4 § SFB). Det betyder att sjukpenning lämnas för alla dagar i veckan oavsett om den försäkrade skulle ha arbetat eller inte (28 kap. 3 § SFB). Under de första 14 dagarna i en sjukperiod gäller emellertid ett undantag. Sjukpenningen ska under denna tid arbetstidsberäknas vilket innebär att sjukpenning endast kan lämnas för tid när den försäkrade skulle ha förvärvsarbetat (28 kap 5 § och 28 kap. 3 § SFB). Även från detta undantag finns ett undantag. Sjukpenning ska alltid kalenderdagsberäknas när den försäkrade får sjukpenning för tid då han eller hon annars skulle ha fått graviditetspenning, föräldrapenning eller rehabiliteringspenning (28 kap. 6 § första stycket 2 SFB). I förarbetena lyfts fram att situationer som avses är då den försäkrade visserligen inte rent faktiskt skulle ha förvärvsarbetat om han eller hon inte varit sjuk, men uppbär en ersättning som träder i stället för förvärvsinkomst. Detta förhållande har motiverat att sjukpenning ska kunna lämnas vid sjukdom som medför förlust av sådan ersättning (prop. 1986/87:69 s. 38 f.).

Frågan som uppkommer är om sjukpenningen ska begränsas enligt arbetslöshetstaket när en försäkrad som får föräldrapenning och som i grunden är arbetslös blir sjuk. Det har framkommit att Försäkringskassan inte har en enhetlig tillämpning när det gäller att beräkna sjukpenning för denna grupp försäkrade. Det framgår inte klart av lagen eller dess förarbeten om begreppet arbetslös i 28 kap. 11 § SFB ska tolkas så att en arbetslös försäkrad ska ses som arbetslös vid uttag av föräldrapenning och därmed få sin ersättning begränsad. Det saknas även praxis i fråga om en försäkrad som tar ut föräldrapenning men som är arbetslös i grunden ska begränsas av arbetslöshetstaket. I avsaknad av närmare vägledning i lagtext och förarbeten samt för att få en mer enhetlig tillämpning i handläggningen, finns det därför behov av ett klagörande genom ett rättsligt ställningstagande.

Överväganden

Den sjukpenninggrundande inkomst (SGI) bestämmer som utgångspunkt hur mycket sjukpenning som betalas ut. För arbetslösa finns dock en begränsande bestämmelse som innebär att ersättning utgår med högst 543 kronor. Bestämmelsen i 28 kap. 11 § SFB avser enligt förarbetena situationer där sjukpenningen direkt ersätter arbetslöshetsersättning. Syftet är att den som är sjuk inte ska få högre ersättning vid sjukdom än vid arbetslöshet (prop. 2002/03:100 s. 176 f.) Något sådant samband finns inte mellan arbetslöshetsersättning och föräldrapenning. Den som är föräldraledig mister sin ersättning i form av föräldrapenning när hen inte kan vårda sitt barn på grund av sjukdom och går därmed inte miste om arbetslöshetsersättning. De skäl som görs gällande i förarbetena för att behandla samtliga arbetslösa enhetligt gör sig därmed inte gällande när den som tar ut föräldrapenning och i grunden är arbetslös blir sjuk. Ett sådant synsätt innebär att sjukpenning som utgångspunkt ersätter den förmån som annars skulle ha betalats ut.

Med hänsyn till syftet med 28 kap. 11 § SFB bedömer Försäkringskassan att den mest ändamålsenliga tolkning är att försäkrade som är arbetslösa i grunden och annars skulle ha fått föräldrapenning inte ska begränsas av arbetslöshetstaket. Att inte begränsa denna grupp försäkrades sjukpenning enligt arbetslöshetstaket bedöms även vara en förutsägbar och enhetlig tolkning med hänsyn till att Försäkringskassan betraktar den försäkrade som föräldraledig, och inte som arbetslös, vid tillämpningen av andra bestämmelser i SFB (exempelvis när arbetsförmågans nedsättning bedöms enligt 27 kap. 52 § samt att ersättningen ska kalenderdagsberäknas enligt 28 kap. 6 §).

Eftersom det inte uttryckligen finns något i SFB eller i förarbetena som talar för att arbetslöshetstaket även ska omfatta arbetslösa som annars skulle ha fått föräldrapenning bör bestämmelsen i en sådan situation tolkas till fördel för den försäkrade. Detta leder till att en försäkrad som tar ut föräldrapenning och är arbetslös i grunden ska få sin sjukpenning beräknad utan begränsning till arbetslöshetstaket.

Mänskliga rättigheter, diskriminering, jämställdhet och barnrätt

Ställningstagandet innebär att en förälder som har skyddat sin sjukpenninggrundade inkomst och som i grunden är arbetslös kan få högre sjukpenning än 543 kronor per dag. Detta kan därför påverka barnfamiljers ekonomi positivt. Eftersom skillnanden i andel arbetslösa mellan män och

Beslutsdatum
2023-09-22Vår beteckning
Dnr FK 2022/021667
Serienummer
2023:12

kvinnor inte är nämnvärd bedöms inte detta ställningstagande påverka ett jämställt föräldrapenninguttag (SCB 2023).

Aktuella bestämmelser, rättspraxis m.m.

28 kap.11 § SFB

Prop. 2002/03:100

Bet. 2002/03:FiU21

Försäkringskassan

Marie Axelsson
BeslutsfattareSåma Kader
Föredragande